

**TEORIILE PRIVIND REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE 1989 ÎN
VIZIUNEA CELOR CARE AU ACTIVAT ÎN DEPARTAMENTUL
SECURITĂȚII STATULUI. STUDIU DE CAZ:
FILIP TEODORESCU ȘI CRISTIAN TRONCOTĂ***

Sorin Găină**

Abstract: *The Romanian Revolution from December 1989 was for a long time a closed subject to many historians and from certain points of view some information is still locked in the famous black cabinets of the institutions of the romanian state or of other states. However, countless historians have tried to shed light on the events of late 1989¹. In addition to these specialists, memorial works or special volumes dedicated to the revolution also appeared from 1989 until now. Although, lots of volumes have been written, the theme of the revolution remains important for historians. This paper seeks to touch tangentially on the revolution of December 1989. Instead, at the micro level, the author wants to draw a parallel between different theories of the revolution through the eyes of those who worked at that time in the State Security Department. In this study we will take into account the opinion of Filip Teodorescu, the deputy of counter espionage direction within D. S. S, respectively of Cristian Troncotă, former officer in the archive service and later historian. In this analysis we will use their published books, articles from certain volumes, interviews on television or even youtube posts that address the subject of the revolution and in which they were protagonists. Two theories about the December 1989 revolution will be considered. The theory of Soviet tourists or specialists and the theory of the coup: what was wanted by this action and how certain people from key positions in the Army or Securitate came to be recruited by foreign institutions².*

* Redactarea acestei lucrări a fost posibilă cu suport financiar oferit în cadrul proiectului „Educație antreprenorială și consiliere profesională pentru doctoranzi și cercetători postdoctorali în vederea organizării transferului de cunoaștere din domeniul științelor socio-umaniste către piața muncii (ATRiUM)”: POCU/380/6/13/123343, cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020.

** Doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca; e-mail: sxn.gaina@gmail.com

¹ Vladimir Tismăneanu, Stelian Tănase, Dennis Deletant. A se vedea: Vladimir Tismăneanu, *Stalinism pentru eternitate*, Iași, Edit. Polirom, 2005; Stelian Tănase, *Revoluția ca eșec, elite și societate*, București, Edit. Humanitas, 2006; Dennis Deletant, *Ceaușescu și Securitatea. Constrângere și disidență în România anilor 1965-1989*, București, Edit. Humanitas, 1995, p. 88.

² Filip Teodorescu, *Un risc asumat. Timișoara Decembrie 1989*, Iași, Tipo Moldova, 2010, p. 254.

„Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu» din Cluj-Napoca. Series Historica”, Supliment, 2, *Lucrările conferinței internaționale online „ROMANIA-ITALIA-EUROPA. Evoluții istorice - Dinamici culturale - Relații internaționale”, 16-18 septembrie 2020*, LIX, 2020, p. 397-406.

Keywords: revolution, intelligence, theories, events, Romania.

”Daca nu era lovitura de stat, nu era nimic, nici o revoluție”³

Revoluția din decembrie 1989 a fost pentru o îndelungată perioadă de timp un subiect închis pentru majoritatea istoricilor iar unele informații importante privind aspecte ale evenimentelor din acele zile încă sunt închise în celebrele cabinete negre ale unor foste sau actuale instituții din România sau alte state. Cu toate acestea numeroși specialiști din diferite domenii au încercat să aducă lumină asupra revoluției din 1989 prin diferite tipuri de publicații: literatură generală, memorialistică, volume de specialitate, etc. Istorici, ziariști, foste cadre ale P. C. R.⁴ și nu în ultimul rând ofițeri din D. S. S. au contribuit într-un fel sau altul la apariția unor volume care au edificat o serie de ipoteze referitoare la revoluția din 1989.

Articolul de față nu dorește să dezbătă teorii despre revoluția română la nivel macro, ci mai degrabă să aducă în atenția publicului aspecte granulare precum ipoteze promovate de către fostele cadre din D. S. S.⁵ cu referire la revoluție. Ca atare, autorul dorește să construiască o paralelă între două ipoteze privind fenomenele din decembrie 1989 aparținând lui Filip Teodorescu, adjunct în cadrul Direcției de Contraspionaj din D. S. S. Respectiv a lui Cristian Troncotă, fost ofițer în cadrul serviciului de arhivă din D. S. S. și ulterior istoric.

Aspect esențial al lucrării este dat de concentrarea exclusivă asupra acestor două teorii care au cercetat evenimentele din decembrie 1989. Nu doresc să dezbăt numeroasele scenarii apărute de-a lungul timpului în spațiul public. Voi încerca să analizez cele două ipoteze promovate de către Filip Teodorescu și Cristian Troncotă și anume: Teoria *turiștilor sovietici*, respectiv cea a puciștilor din grupul Ion Iliescu, din care au făcut parte foste cadre din Armată sau Securitate. Voi încerca să observ dacă cele două foste ale D. S. S. sunt de acord în privința unei singure teorii, sau dacă cele două teorii promovate converg într-una singură și anume, în cea a loviturii de stat⁶.

În cadrul acestei analize s-a avut în vedere consultarea cât mai diversificată a surselor existente. În acest proces am folosit lucrări de literatură generală,

³ Filip Teodorescu, interviu DC News, 8 octombrie 2017, disponibil la https://www.dcnews.ro/filip-teodorescu-fostul-ef-al-contraspionajului-secretele-statului-inainte-de-revolu-ia_561136.html, accesat la 08.09.2020.

⁴ Partidul Comunist Român.

⁵ Departamentul Securității Statului (denumire uzuală: Securitate) a fost serviciul de informații din România în perioada regimului comunist și s-a aflat sub jurisdicția Ministerului Afacerilor Interne.

⁶ Filip Teodorescu, *op. cit.*, p. 254.

memorialistică, volume de documente sau publicații, articole de specialitate și nu în ultimul rând interviuri publice care abordează subiectul revoluției și la care Filip Teodorescu sau Cristian Troncotă au participat.

Structura articolului va fi împărțită în trei părți. În prima parte autorul va dori să evidențieze momentul decembrie 1989 și cum a fost acesta reprezentat în viziunea lui Cristian Troncotă și Filip Teodorescu. În cea de a doua parte voi analiza teoriile promovate de către fostele cadre din DSS, urmând ca la final să trasez concluziile aferente.

”Că era inevitabilă schimbarea, toată lumea o știa, inclusiv noi”⁷

Revoluția este definită în volumul *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice* drept un proces complex, având la baza un șir de evenimente nu doar unul unic, în care guvernul își pierde capacitatea de a se impune în fața populației și intră într-o luptă cu diverse grupuri pentru a se (re)institui ca autoritate centrală. Ulterior, se pot crea și noi instituții menite să le înlocuiască pe cele existente până în momentul declanșării evenimentelor. Or, acest triplu proces de pierdere de putere, concurență cu alți actori și edificarea unui noi instituții constituie în sine procesul revoluționar complex⁸.

O incursiune în lumea dedicată serviciilor de informații a fost dintotdeauna dificilă pentru un istoric, cu atât mai mult una care dezbate diferite teorii ale fostelor cadre care au activat pentru o perioadă îndelungată în DSS. Principalul impediment este dat de dezinformarea prezentă în acest spațiu menită să-l inducă în eroare pe cercetător. Alte impedimente sunt reprezentate de lipsa unor documente esențiale care au fost distruse, de accesul la arhivele care contează cu adevărat și de ce nu, de conotațiile politice⁹. Ultimul, dar nu cel din urmă impediment este reprezentat de memorialistică. O serie din multitudinea de lucrări apărute din mâna unor foste cadre ale Securității nu încearcă decât să legitimeze acțiunile față de fostul regim, sau să se relegitimeze la actualul ca și cum întregul aparat ar fi lipsit de vină și poliția politică nu

⁷ Interviul Filip Teodorescu, *Nu Securitatea a tras în decembrie 1989*, Lansare *Duplicării* de Cristian Troncotă (min 11:50), disponibil la <https://www.youtube.com/watch?v=9eE9D2Oaluw>, accesat la 14.09.2020.

⁸ David Miller, *Enciclopedia Blackwell a gândirii politice*, București, Edit. Humanitas, 2006, p. 730.

⁹ Florian Banu, Liviu Țăranu (coord.), *Securitatea 1948-1989*, vol. 1, *Monografie*, Târgoviște, 2016, p. 7.

ar fi existat¹⁰. Deși memoriile sunt înșelătoare după spusele Hannei Arendt¹¹, acestea îi sunt necesare istoricului, *volens nolens* acesta trebuie să le cerceteze și să le coroboreze cu alte informații legate de subiectul studiat. Pentru a înțelege cât de dificilă poate fi o astfel de analiză trebuie să conștientizăm faptul că la nivelul anilor '80 Securitatea a fost omniprezentă. Instituția a activat în domeniul politic, social, în diferite medii de lucru, în școli ba chiar și în viața intimă/privată¹². În paralel, un alt aspect care trebuie înțeles este legat de mișcările tectonice din geopolitica de la finalul anilor '80, de alegerea noilor sfere de influență între cei doi mari actori combatanți în cadrul războiului rece și de cum a fost România afectată de aceste decizii.

În același timp, nu putem să nu ne întrebăm cum s-a putut realiza o lovitură de stat după cum a menționat chiar fostul adjunct al Direcției de Contraspionaj Filip Teodorescu¹³, dacă Securitatea a fost atât de bine informată? Mărturiile fostelor cadre stau la baza acestei ipoteze formulate de către autor. Ne referim la notele informative prezentate fostului lider de partid Nicolae Ceaușescu înainte și după întâlnirea de la Malta dintre George H. W. Bush și Mihail Gorbaciov de la începutul lunii decembrie din anul 1989¹⁴. Într-un interviu în cadrul emisiunii *Sinteza Zilei* de la postul de televiziune Antena 3 Troncotă menționează că procesul de înlăturare a lui Nicolae Ceaușescu a fost declanșat încă din februarie 1989, iar centrul operațiunii a fost la Chișinău, operațiunea fiind condusă de către Gen. Lușev, lucru recunoscut după spusele lui Troncotă și de Nicolae Militaru¹⁵, personaj îndoielnic în cadrul revoluției române. De asemenea, o altă mărturie scrisă a istoricului și fostului cadru la serviciul arhivă din D. S. S. este disponibilă în cartea sa *Duplicitarii*. Troncotă ne dezvăluie mărturia lui Dumitru Rășină, fost șef al Inspectoratului de Securitate Arad cu privire la întâlnirea din 11 noiembrie 1989¹⁶ prin care se știa deja soarta lui Nicolae Ceaușescu și

¹⁰ Filip Teodorescu afirmă în volumul său memorialistic, *Un risc asumat. Timișoara decembrie 1989*, că nu neagă existența până în ultimul moment, a poliției politice (p. 243).

¹¹ A se vedea: Hannah Arendt, *Originile totalitarismului*, București, Humanitas, 2014.

¹² A se vedea: Dennis Deletant, *op. cit.*, passim.

¹³ Interviul DC News cu Filip Teodorescu în data de 8 octombrie 2017, disponibil la https://www.dcnews.ro/filip-teodorescu-fostul-ef-al-contraspionajului-secretele-statului-inainte-de-revoluie_561136.html accesat la 10.09.2020.

¹⁴ 1989 decembrie 1. *Raport olograf, semnat și parafat de generalul colonel Iulian Vlad – șeful DSS - , adresat președintelui României, Nicoale Ceaușescu, privind problemele ce urmau a fi abordate în cadrul întâlnirii de la Malta, între Mihail Gorbaciov și George Bush*. Vezi: Cristian Troncotă, *op. cit.*, p. 359-360.

¹⁵ Cristian Troncotă la emisiunea *Sinteza Zilei*, Antena 3 (min 38:18), disponibil la https://www.youtube.com/watch?v=mieNk__Bt_g, accesat la 14.09.2020.

¹⁶ În cadrul întâlnirii din 11 noiembrie 1989 au fost convocați toți inspectorii de securitate din toate județele.

cum va fi efectuată această fără ca Securitatea să se implice¹⁷. În opinia lui Filip Teodorescu, fostul adjunct al DIE¹⁸ I. M. Pacepa¹⁹ ar fi vinovat de declinul lui Nicolae Ceaușescu și implicit al regimului de la București²⁰. Teodorescu menționează faptul că începând cu anul 1987 în România serviciile de spionaj străine și-au făcut tot mai tare simțită prezența²¹ și că obiectivul principal a fost acela de a-l înlătura pe Ceaușescu și nu neapărat de a înlocui regimul comunist. În octombrie 1989 Teodorescu ar fi obținut prima informație privind înlăturarea fostului lider comunist²². Fostul adjunct de la contraspionaj identifică primul moment în care sovieticii ar fi încercat să destabilizeze regimul ca fiind datat la 14 decembrie 1989 la Iași. În seara dintre 13 și 14 decembrie în principalele puncte din oraș au fost distribuite manifeste prin care populația a fost chemată la un miting, care urma să aibă loc în Piața Unirii. Întâlnirea însă nu a mai avut loc deoarece efectivele Miliției și ale Securității au intervenit oprind aceasta acțiune²³. Ulterior, Filip Teodorescu argumentează de ce Timișoara a fost ales ca orașul 0 în care să înceapă evenimentele din decembrie 1989. Principalul motiv fiind alimentat de prezența fostului pastor reformat Laszlo Tokes care după spusele lui Teodorescu a fost angrenat în acțiuni de propagandă iredentistă, fiind sprijinit de fostul serviciu maghiar de informații A. V. O²⁴. și având ca obiectiv încercarea alipirii Ardealului la Ungaria²⁵. Această ipoteză este susținută și de Cristian Troncotă în cadrul unui interviu, în care menționează că Tokes a activat pentru serviciul maghiar, cunoscând acest aspect din ianuarie 1989, moment în care dosarul lui Tokes a ajuns la serviciul arhivă a Securității²⁶. Cât despre evenimentele de la Timișoara la care a participat în calitate de cadru a D. S. S. începând cu seara de 17 decembrie 1989, Filip

¹⁷ Cristian Troncotă, *Duplicitarii*, București, Edit. Elion, 2014, p. 216-217.

¹⁸ Departamentul de Informații Externe.

¹⁹ Pentru o mai amplă analiză a evoluției spionajului românesc după defectarea lui Pacepa, vezi: Liviu Țăranu, *Evoluția spionajului românesc după defectiunea generalului Ion Mihai Pacepa (1978-1989)*, „Anuarul Muzeului Marinei Române”, tom XI, 2009, p. 282-294.

²⁰ Filip Teodorescu, *op. cit.*, p. 14-15.

²¹ *Ibidem*, p. 19.

²² *Ibidem*, p. 34-39.

²³ 14 decembrie 1989: A început sau nu Revoluția la Iași? Articol disponibil la <https://revolutions.mediafax.ro/stiri/14-decembrie-1989-a-inceput-sau-nu-revolutia-la-iasi-18666509>, accesat la data de 12.09.2020.

²⁴ Hungarian State Police State Defense Department, (Magyar: Államrendőrség Államvédelmi Osztálya, ÁVO).

²⁵ Filip Teodorescu, *op. cit.*, p. 45-51.

²⁶ Cristian Troncotă, istoric și scriitor român, dezvăluie secretele lui Iulian Vlad (min 43:37), disponibil la https://youtu.be/mieNk__Bt_g, accesat la 13.09.2020.

Teodorescu cataloghează Consulatul Iugoslav una dintre principalele surse de dezinformare și intoxicare a opiniei publice²⁷.

Prima teorie asupra căreia mă voi concentra este cea a *turiștilor* sau a *specialiștilor sovietici*. Cristian Troncotă menționează în volumul său *Duplicitarii* faptul că Securitatea nu a participat la revoluție și insistă asupra ipotezei *specialiștilor sovietici* sau a *turiștilor sovietici*²⁸. Turiști²⁹ care - conform aceluiași Troncotă - au fost prezenți în țară începând cu decembrie 1989 și până în octombrie 1990, timp în care au sprijinit F. S. N. și au contribuit într-un fel sau altul la evenimentele care au precedat anul 1989 (proteste, acțiuni represive, revolte populare)³⁰. Scenariul turiștilor a fost aplicat și în Cehoslovacia sau Republica Democrată Germană, unde sovieticii au trimis grupuri specializate în diversiune și manipulare a maselor³¹. Deși cunoșteau traseele³² *turiștilor sovietici*³³ fapt care reiese dintr-un raport al SRI privind Revoluția din decembrie 1989³⁴, cadrele din fosta Securitate se pare că nu au luat nici o măsură eficientă prin care să înlăture sau să amelioreze situația, alimentând tot mai tare ipoteza lui Troncotă conform căruia aparatul de informații nu trebuia să se amestece în revoluția română³⁵.

„Din datele publicate de-a lungul celor 25 de ani de la evenimente se cunoaște cu certitudine că Securitatea, deși a fost acuzată că ar fi recurs la mijloace teroriste pentru a înăbuși revolta populară, totuși nu a făcut acest lucru. A fost doar o diversiune”³⁶.

Filip Teodorescu susține și el această ipoteză a turiștilor, afirmând în cadrul unui emisiuni la Realitatea TV că *în 1989-1990, la Revoluție erau 29.000 de agenți ruși în România*, și că incidentele din martie 1990 de la Târgu-Mureș au fost opera serviciilor

²⁷ Filip Teodorescu, *op. cit.*, p. 95.

²⁸ Cristian Troncotă, *op.cit.*, p. 223.

²⁹ Cristian Troncotă a menționat faptul că teoria „turiști-neturiști” aparține lui Petre Roman și lui Sergiu Nicolaescu. Vezi: "Teroristii vin la ora 18.00", Florian Banu, Filip Teodorescu, Troncotă, Corneanu și *Duplicitarii*, disponibil la https://www.youtube.com/watch?v=mVyKJCE63_0 (min 1:40), accesat la 13 septembrie 2020.

³⁰ Frontul Salvării Naționale, formațiune politică creată în decembrie 1989 și a cărui lider a fost Ion Iliescu.

³¹ Cristian Troncotă, *op. cit.*, p. 246.

³² Filip Teodorescu: Nu Securitatea a tras in decembrie 1989. Lansare *Duplicitarii* de Cristian Troncotă, disponibil la <https://www.youtube.com/watch?v=9eE9D2Oaluw>, accesat la 14.01.2020.

³³ Cristian Troncota afirmă faptul că nu erau doar turiști sovietici, ci și cadre din Ungaria și Serbia. Vezi: *Cristian Troncotă, istoric și scriitor român, dezvăluie secretele lui Iulian Vlad* (min 43:20), disponibil la https://youtu.be/mieNk__Bt_g, accesat la 13.09.2020.

³⁴ Cristian Troncotă, *op. cit.*, p. 237.

³⁵ *Ibidem*, p. 225-230.

³⁶ *Ibidem*, p. 223.

secrete maghiare³⁷. Fostul locțiitor al Direcției de Contraspionaj afirmă în volumul său *Un risc asumat. Timișoara decembrie 1989*, faptul că soluția de închidere a granițelor menită să oprească intrarea în țară a altor cadre din serviciile de informații străine nu a dat rezultatul așteptat tocmai din cauza faptului că în România erau deja prezenți prea mulți *turiști*³⁸. Un alt aspect care consolidează teoria turiștilor este dat de declanșarea *stării de necesitate* în toată țara prin decret prezidențial în data de 22 decembrie 1989. Aceasta din urmă presupunea intrarea în funcțiune a planului de mobilizare creat în 1970 sub numele de IS Rovine 70 și se declanșa în cazul unei agresiuni a unei puteri străine asupra României. Troncotă menționează în cadrul unui interviu³⁹ faptul că pe teritoriul țării, conform lui Sergiu Nicolaescu care a fost șeful Comisiei Parlamentare pentru cercetarea evenimentelor din Decembrie 1989 și fostului prim-ministru Petre Roman, au existat peste 30.000 de turiști sovietici din care jumătate dintre ei nu ar fi avut obiective tocmai turistice.

„Armata a fost provocată, doar unii știau ce se va întâmpla și cu toate astea au fost depășiți”⁴⁰.

A doua teorie despre revoluția română promovată de către Cristian Troncotă și Filip Teodorescu este cea a puciștilor, foste cadre din anumite structuri de forță din țară care au participat activ împreună cu serviciile de spionaj străine la evenimentele din decembrie 1989. Filip Teodorescu menționează în volumul său *Un risc asumat* faptul că serviciile armatei au fost penetrate de sovietici, iar Securitatea de către serviciile occidentale⁴¹. Fostul adjunct al direcției de contraspionaj afirmă că scenariștii evenimentelor din 1989 au fost americanii împreună cu principalele forțe din Occident ajutați din interior de generalul Victor Stănculescu, iar realizatorii au fost sovieticii susținuți de cadrele care au trădat. Totuși, Teodorescu se contrazice oarecum când ulterior în cartea sa nu aduce acuze Vestului privind cele întâmplate la București și menționează că aparatul informativ român a fost distrus de înșiși românii⁴², ca mai apoi să afirme că desființarea Securității a fost dorită de către occidentali⁴³.

³⁷ Interviul *Special Arad* cu Filip Teodorescu, disponibil la <https://specialarad.ro/filip-teodorescu-fostul-sef-al-contraspionajului-in-1989-1990-la-revolutie-erau-29-000-de-agenti-rusi-in-romania/>, accesat la 14.09.2020.

³⁸ Filip Teodorescu, *op. cit.*, p. 115.

³⁹ Cristian Troncotă - despre Ceaușescu și Revoluție – 1. Sursă <https://www.youtube.com/watch?v=3VGXsVDfLSg>, min 8:40, accesat la 14 septembrie 2020.

⁴⁰ Filip Teodorescu, *op. cit.*, p. 270-272.

⁴¹ *Ibidem*, p. 254.

⁴² *Ibidem*, p. 265-272.

⁴³ *Ibidem*, p. 252.

În consolidarea acestei ipoteze stau mărturie spusele lui Cristian Troncotă despre întâlnirea din august 1989 de la Balaton⁴⁴ dintre generalul Stănculescu și generalul Karpaty șef al Statului Major al Armatei Maghiare și un înalt general din KGB⁴⁵. Șic! Istoricul Troncotă îi încadrează în această ipoteză și pe Ion Iliescu și așa-zisul grup de puciști din care mai făceau parte Silviu Brucan, Petre Roman, Nicolae Militaru, etc.

„A mai face analize despre Revoluția Română fără a lua în calcul prezența masivă a sovieticilor în România și implicarea lor în diversiunea care a urmărit aducerea și sprijinirea grupării lui Ion Iliescu la conducerea României înseamnă a falsifica cu premeditare istoria”⁴⁶.

De asemenea, Troncotă afirmă faptul că în prima stenogramă a noii conduceri politice a României din 27 decembrie 1989 la o zi după formarea guvernului Roman, ar fi existat o întâlnire la Ambasada URSS-ului între Tiajelnikov, fost ambasador al sovieticilor și Ion Iliescu, respectiv Petre Roman. Troncotă afirmă că acest aspect nu arată altceva decât faptul că *cineva se subordona cuiva*⁴⁷. Tot în stenograma respectivă se pare că ambasadorul sovietic le-ar fi menționat noilor lideri de la București că au oameni răniți, care nu au pașapoarte și ca aceștia trebuie să se întoarcă în URSS. Tot ambasadorul sovietic încheia asigurându-i pe Iliescu și Petre Roman de sprijinul economic, politic și militar din partea U.R.S.S. Or, după spusele lui Troncotă și coroborând cu celelalte surse disponibile în istoriografia românească care tratează subiectul turiștilor sovietici, putem trage concluzia că într-adevăr în țară s-au aflat persoane de cetățenie sovietică în timpul evenimentelor din decembrie 1989, care au participat activ la revoluție și au susținut grupul Iliescu în încercarea lui de a acapara puterea în stat și care ulterior s-au întors în URSS. Troncotă menționează în decursul unui interviu că și S. U. A. l-a sprijinit pe Iliescu în decembrie 1989. El face trimitere

⁴⁴ Filip Teodorescu susține această afirmație, menționând într-un interviu acordat în cadrul emisiunii *Sinteza Zilei* la Antena 3, că Securitatea știa despre aceste întâlniri dintre Stănculescu și agențiile externe, în speță MI6. De asemenea, Teodorescu afirmă faptul că pentru ei nu a fost nici o surpriză ceea ce s-a întâmplat în 1989. Cu toate acestea, fostul locțiitor din cadrul Direcției de contraspionaj se contrazice când în volumul său *Un risc asumat*, afirmă că „timpul scurt și condițiile improprii de lucru nu ne-au permis să ne facem datoria.” Interviul eveniment cu fostul șef al contraspionajului din România, disponibil la <https://www.youtube.com/watch?v=2nSxwlrXac4>, (min 5:40), accesat la 12.09.2020. Vezi și Filip Teodorescu, *op.cit.*, p. 314.

⁴⁵ Cristian Troncotă - despre Ceaușescu și Revoluție – 1, disponibil la <https://www.youtube.com/watch?v=3VGXsVDfLSg>, (min 12:00), accesat la 14.09.2020.

⁴⁶ Cristian Troncotă, *op. cit.*, p. 263- 265.

⁴⁷ Cristian Troncotă - despre Ceaușescu și Revoluție – 1, disponibil la <https://www.youtube.com/watch?v=3VGXsVDfLSg>, (min 13:15-14:14), accesat la 14 septembrie 2020. Vezi și Cristian Troncotă, *op. cit.*, pp. 240-241.

la o notă informativă a CIA trimisă de la Ambasada SUA din România în februarie 1990 și desecretizată în 2005⁴⁸.

În cadrul prezentei analize am identificat faptul că deși uneori părerile celor două foste cadre⁴⁹ din D. S. S. sunt contradictorii, cert este faptul că atât Cristian Troncotă care afirmă că *în 22 decembrie 1989 în România s-a produs o lovitură de stat comunistă*⁵⁰, cât și Filip Teodorescu conchid că evenimentele din decembrie au fost o lovitură de stat. Singura diferență fiind aceea că fostul loțiitor din cadrul Direcției de contraspionaj definește lovitură de stat ca fiind una militară întreprinsă de *unii din Armata Română*⁵¹. Teodorescu afirmă în volumul său *Un risc asumat*: „Dacă revoluție înseamnă morți și răniți, atunci a fost revoluție. În ceea ce mă privește pe mine nimic nu m-a convins că ar fi fost o revoluție”⁵².

Cele două ipoteze enunțate la începutul articolului par a fi de fapt doar una sau mai degrabă piese ale unui șir de evenimente necesar declansării unei revoluții așa cum este menționat în *Enciclopedia Blackwell*. Afirmăția autorului cum că aceste două ipoteze ar fi parte a unui lanț întreg de evenimente este susținut de Cristian Troncotă în volumul *Duplicitarii*⁵³.

„Prin urmare, totul fusese bine pus la punct, în cele mai mici detalii, tocmai pentru ca surprizele să poată fi evitate. România a fost un poligon de încercare a acestei *noi tactici revoluționare*. În România s-a făcut școală pentru o nouă generație de *revoluționari de profesie*”.

Întrebarea care se naște în urma acestei cercetări și care încă bântuie o masă amplă de români, de la cercetători și până la oamenii care au participat la evenimentele din decembrie 1989 este următoarea: dacă Securitatea nu a participat la revoluție, lucru menționat de Filip Teodorescu și Cristian Troncotă, dar totuși știa ce urma să se întâmple, de ce nu a acționat sau de ce a ales să asiste pasiv la revoluție? A fost oare benefică această reîmpărțire geopolitică a Europei răsăritene dintre cei doi mari actori rivali în timpul Războiului Rece și cadrelor din Securitate? Le-a fost asigurată oare o trecere liniștită la noul regim?

⁴⁸ Cristian Troncotă - despre Ceaușescu și Revoluție – 1, disponibil la <https://www.youtube.com/watch?v=3VGXsVDfLSg>, (min 03:05), accesat la 14.09.2020.

⁴⁹ Trebuie menționat faptul că ambii promotori ai acestor ipoteze au activat în serviciile de informații și post 1990, Filip Teodorescu în calitate de adjunct al lui Virgil Măgureanu în nou înființatul Serviciul Român de Informații, iar Cristian Troncotă a fost cadru didactic la Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul” din București.

⁵⁰ Cristian Troncotă, *op. cit.*, p. 241.

⁵¹ Interviu în cadrul emisiunii *Profesioniștii* de la TVR 1 (min 6:00), disponibil la <https://www.youtube.com/watch?v=kTpWjKQR-SY>, accesat la 14.09.2020.

⁵² Filip Teodorescu, *op. cit.*, p. 277.

⁵³ Cristian Troncotă, *op. cit.*, p. 219.

Probabil la aceste întrebări nu vom afla răspunsul nici peste treizeci de ani, după cum spune chiar Filip Teodorescu în cadrul unei lansări de carte: „Adevărul adevărat nu se va spune până nu mor toți [...] cei care au fost implicați și cei care sunt răspunzători și cred că așa se va întâmpla!”⁵⁴.

Trag totuși speranța că cercetările viitoare vor lămuri aceste întrebări, făcând în acest fel lumină în ceea ce a însemnat Securitatea pentru evenimentele din decembrie 1989 și cum a gestionat această structură revoluția.

⁵⁴ Filip Teodorescu: Nu Securitatea a tras în decembrie 1989. Lansare *Duplicării* de Cristian Troncotă (min 6:46) sursă: <https://www.youtube.com/watch?v=9eE9D2Oaluw>, accesat la 14.09.2020.